

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПЕРАЦІЙ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ

доц. Рубанов П. М., студентка гр.Ф-81 Карпенко С. Г.

Злиття підприємств в Україні є новим явищем, що виникло декілька років тому як спосіб подолання економічної кризи. Як правило метою таких об'єднань було збільшення частки ринку, розширення ринку збуту, посилення конкурентоспроможності тощо. Але на даному етапі розвитку економіки такі угоди часто носять антикризовий характер, оскільки об'єднання підприємств дозволяє зменшити поточні витрати, збільшити рентабельність продажів, підвищити кредитоспроможність.

Відповідно до українського законодавства злиття - це реорганізація юридичних осіб, коли їх права і обов'язки переходять до новоутвореної юридичної особи. Злиття в Україні можуть здійснюватися у вигляді консолідації та приєднання.

Поняття «поглинання» на практиці означає отримання контролю однієї компанії над акціями або активами іншої компанії шляхом придбання абсолютного або часткового права власності на неї. Виділяють наступні види поглинання: придбання корпоративних прав, придбання активів, придбання боргів.

Такі процеси є досить складними, адже отримання позитивного ефекту від операцій M&A ґрунтується на попередньому аналізі фінансового стану потенційних для інтеграції підприємств, поточному фінансовому аналізі шляхом проведення процедури due diligence при укладанні угоди та прогнозуванні майбутніх результатів від об'єднання.

Операції злиттів і поглинань є досить поширеними у світі, але вони часто не дають прогнозованого ефекту і не створюють достатньої додаткової вартості для інтегруючих компаній. Перед остаточним прийняття рішення щодо проведення операції M&A потрібна оцінка можливих ризиків: втрата клієнтів, ціновий тиск, атака конкурентів, втрата ключових співробітників, порушення зобов'язань з боку постачальників та дистриб'юторів, збій технології виробництва, неоднозначність реакції з боку регулюючих органів, негативний PR тощо.

Зазвичай виділяють дві сторони процесу злиття та поглинання: підприємство-покупець (набувач) і підприємство-ціль. Окрім основних учасників у цьому процесі також приймають участь держава (Антимонопольний комітет України), аудиторські, юридичні компанії, бухгалтери, спеціалісти з оцінки, які проводять процедуру перевірки due diligence, інвестиційні банки, консалтингові компанії, що надають консультаційні послуги і послуги з пошуку компаній-кандидатів для поглинань і позичальників для фінансування угод.

Останнім часом у сфері підприємництва присутня тенденція зростання кількості угод злиттів та поглинань підприємств за участю фінансових консультантів /посередників, адже процедура M&A є дуже специфічною і вимагає спеціальних знань і навичок з підвищення її ефективності і мінімізації ризиків.

Можна виділити наступні напрями мінімізації ризиковості операцій M&A, що здійснюються шляхом залученням фінансових посередників:

- визначення оптимальної ціни операції злиття чи поглинання як для компанії-цілі, так і для поглинаючої компанії;
- використання методологічної та інформаційної бази консультанта, яка забезпечує системний підхід до проведення аналітичних робіт;
- використання досвіду консультантів в проведенні аналітичних робіт на різних об'єктах та в різних галузях економіки;
- використання професійних вмінь для оцінки справедливої ринкової вартості компаній-кандидатів для злиття, проведення аудиторських досліджень їх фінансового стану;
- прогнозування можливого синергетичного ефекту на основі існуючих параметрів угоди;
- допомога у здійсненні якнайшвидшої інтеграції з підприємством-ціллю для найшвидшого отримання синергетичного ефекту, а отже для досягнення максимальної вигоди (створення додаткової вартості);
- прогнозування майбутньої реакції клієнтів (замовників), постачальників та споживачів продукції на зміну назви, структури підприємства (можливе закриття виробничих потужностей), а також витрати на компенсаційні виплати і в зв'язку зі скороченням виробництва;
- дослідження можливих наслідків у вигляді додаткових вимог в галузі законодавства з регулювання діяльності нового підприємства;
- урегулювання корпоративних конфліктів через відсутність взаєморозуміння, різні очікування і стилі управління підприємством.

В узагальненому вигляді розрахунок синергії проводиться підсумовуванням ефекту економії на масштабі (ефекту, отриманого за рахунок об'єднання управлінського персоналу, функціональних служб і т. п.), ефектів від доступу на нові ринки, розширення виробничих потужностей та обсягу реалізації продукції, доступу до ресурсів та передових технологій, зменшення податкових витрат тощо. Для оцінки вигоди необхідно від отриманої суми відняти витрати на реалізацію таких ефектів.

Вплив фінансових посередників на здійснення операцій M&A продовжуватиме зростати по мірі подальшого розвитку високо конкурентного і інформаційно-відкритого ринкового середовища, поліпшення інвестиційного клімату в Україні.